

Habitar el paisatge

"Ampliar l'oferta per a un turisme de qualitat, sensible amb el territori, atret per un producte i una gastronomia locals"

"Entenem cada projecte com una resposta al lloc i a les necessitats i requeriments de l'usuari. Treballem a partir dels paràmetres bàsics i essencials, que avui s'entenen com a arquitectura passiva, i que la tradició entenia senzillament com a arquitectura: l'adaptació al lloc i a l'ús, la ubicació, l'orientació, l'assolellament i la llum, la forma i el volum."

Els masets i les masades son una forma de construcció del món rural que està regulada i permet per una banda construir de nou un espai que permet l'estada temporal del pagès i per l'altra alçar una nova construcció que allotgi una activitat complementària a l'explotació agrícola, com un espai de tast de vins o una botiga. Sovint aquesta figura s'imagina habitant llocs remots i ignots, que emmarquen vistes i paisatges naturals privilegiats. La possibilitat d'identificar aquests espais i reviure'ls, en connivència amb l'entorn, és el que proposen els arquitectes **Adelina Casanova** i **Sergi Ventosa**, responsables de l'estudi Udeu, dedicat a projectes d'edificació i arquitectura efímera. Defensen "una arquitectura per ser viscuda" i la seva connexió personal i íntima, i respectuosa, amb l'entorn rural els ha fet desenvolupar una línia nova de treball que han convingut a anomenar pavellons rurals. "És una apropiació efímera del territori. Una mirada, noves necessitats, respecte i cura per sobre de tot", diuen. I amb la pregunta "I si capgirem la manera de pensar com construir en el rural?", descabdellen el seu discurs que està impregnat d'humanitat i calidesa. No és casualitat que hagin triat el text de l'arquitecte finès **Alvar Aalto** per presentar-

se: "L'arquitectura té un motiu interior: la idea de crear un paradís. Aquest és l'únic propòsit de les nostres cases. Si no portem aquest pensament entre nosaltres, totes les nostres cases seran més simples i trivials".

Estudi Udeu. Foto: Julio Ungidos. Estudi Udeu.

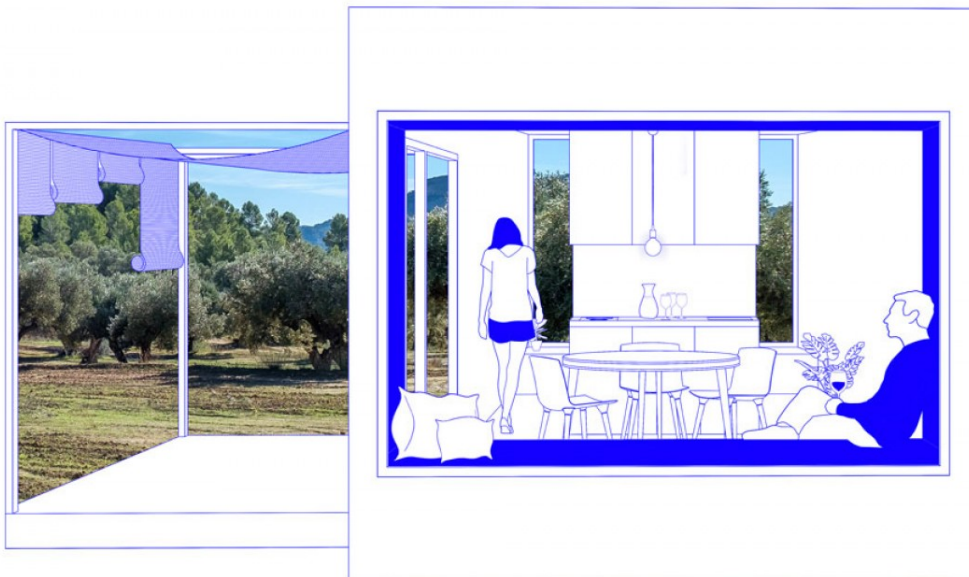
El pavelló rural és una construcció feta a mida. Compta amb processos d'estandardització del procés "que han de substituir l'estandardització de productes i fa viable pensar què es necessita en cada cas, lloc i moment", argumenten a Udeu arquitectura. El sistema de composició i muntatge es pot adaptar amb flexibilitat a l'entorn rural i es pensa en la fusta com a material principal de construcció. Té en compte la implantació al territori, per això no es pensa en models prefabricats, sinó en què el volum s'adapti a les necessitats de cada lloc. És una construcció en sec que suma també altres elements constructius propis del territori. "És un refugi, íntim. És silenci. És apropar-se al territori de manera efímera. És un retrobament amb la natura", comenta Adelina Casanova. "És un espai mínim i auster, que acaba sent refugi en un marc incomparable i a on hi tens allò imprescindible", afegeix Sergi Ventosa.

Udeu arquitectura treballa en un prototip que s'ubicaria en un municipi de la Ribera d'Ebre, però la seva idea és més ambiciosa. "Amb la figura dels masets tindria una fàcil reproducció al conjunt del territori. El camp ha estat sempre un lloc tradicional de reunió, per anar a fer l'arròs, calçotades, ha estat espai de vincle per a celebracions i reunions familiars... Ara plantejem una nova manera de tornar a la natura", dirà Casanova. I també de dinamitzar, dignificar i retornar valor el món rural. I d'instaurar un nou model d'habitabilitat on el paisatge ho és tot, o gairebé. "Hem de pensar diferent com habitar el món rural", expliquen a Udeu arquitectura. "Donar lloc a un turisme de qualitat que pot ser compatible amb les activitats del sector primari. Fer que nous vincles amb la

natura, saludables i necessaris puguin tenir lloc sense provocar alteracions reversibles en el paisatge". Certament, és una nova modalitat d'habitar el rural que persegueix allò que l'estudi d'arquitectura duu al seu ADN: "Una relació estreta entre l'edifici i el seu entorn físic i social, que ajudi a optimitzar l'ús dels seus recursos energètics i minimitzi la seva empremta mitjançant la integració".

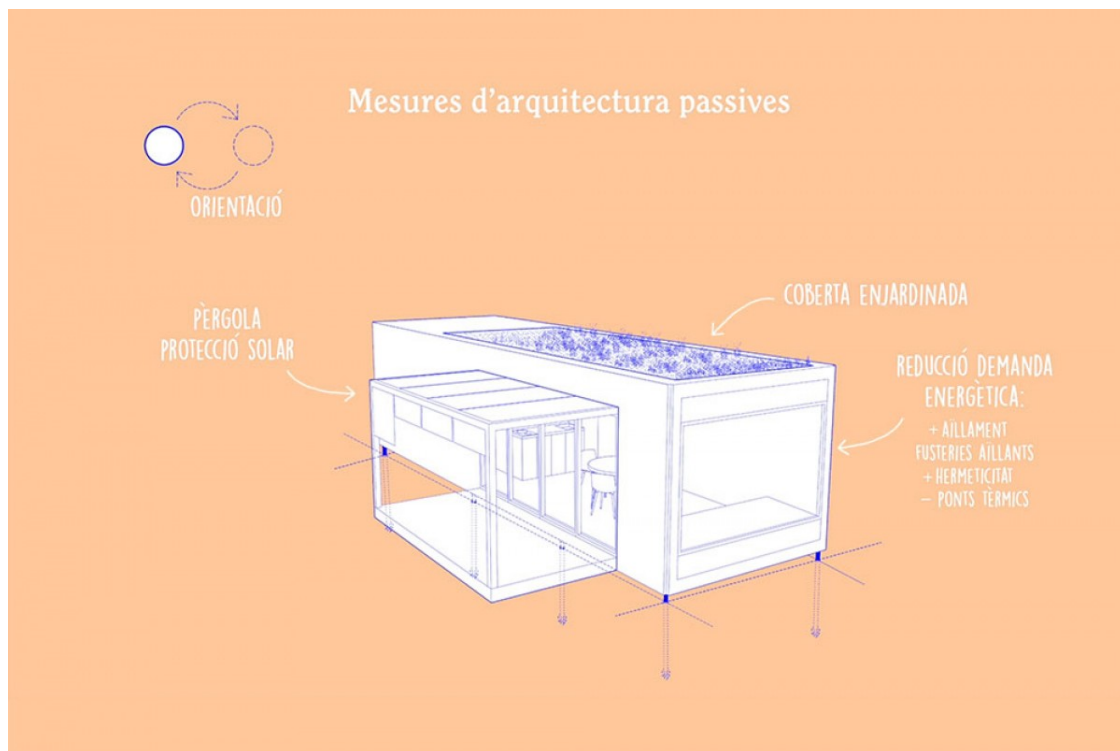
Pavellons Rurals. Foto: Estudi Udeu.

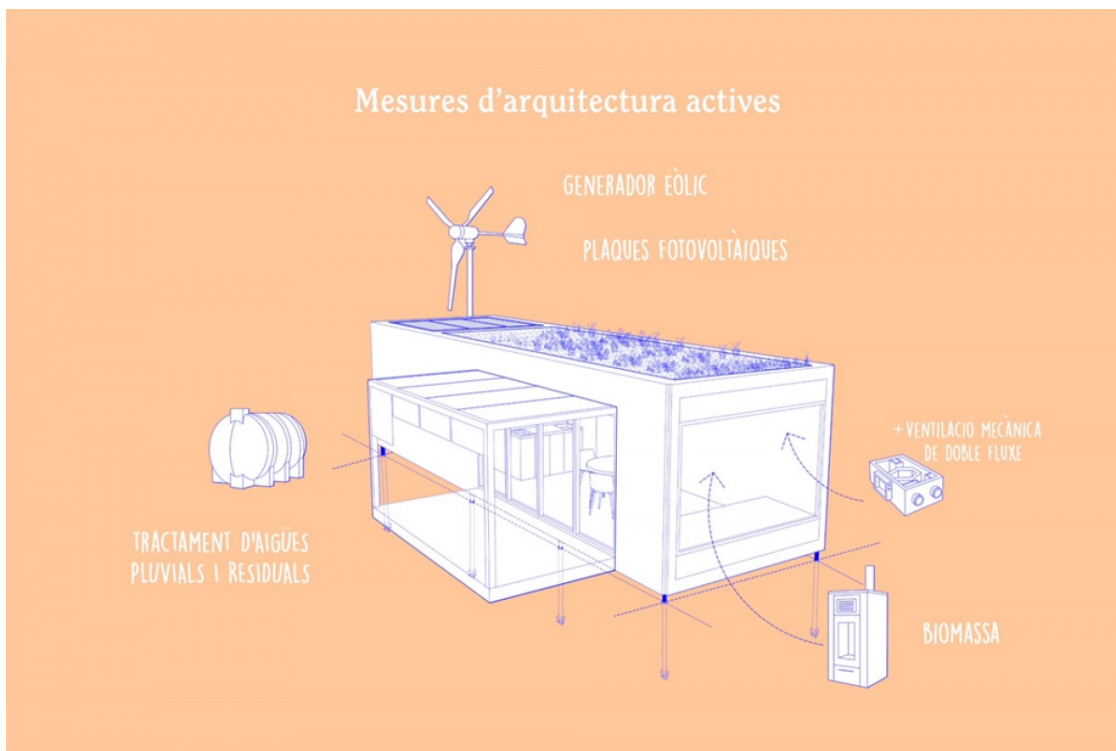
Bungalow prefabricat. Foto: Estudi Udeu.

La idea de crear una xarxa de pavellons rurals al país va en la línia d'apostar per "arquitectures mínimes, reversibles, eficients i sostenibles". Hi arriben després d'anys de reflexionar sobre la petita arquitectura "Ha quedat subjecta a l'existència de les construccions tradicionals, a l'herència de l'arquitectura vernacla que, per senzilla i austera, ha arribat als nostres dies en un estat precari. El patrimoni cultural s'ha de conservar i preservar, quan es té. Però, i quan no en tenim?".

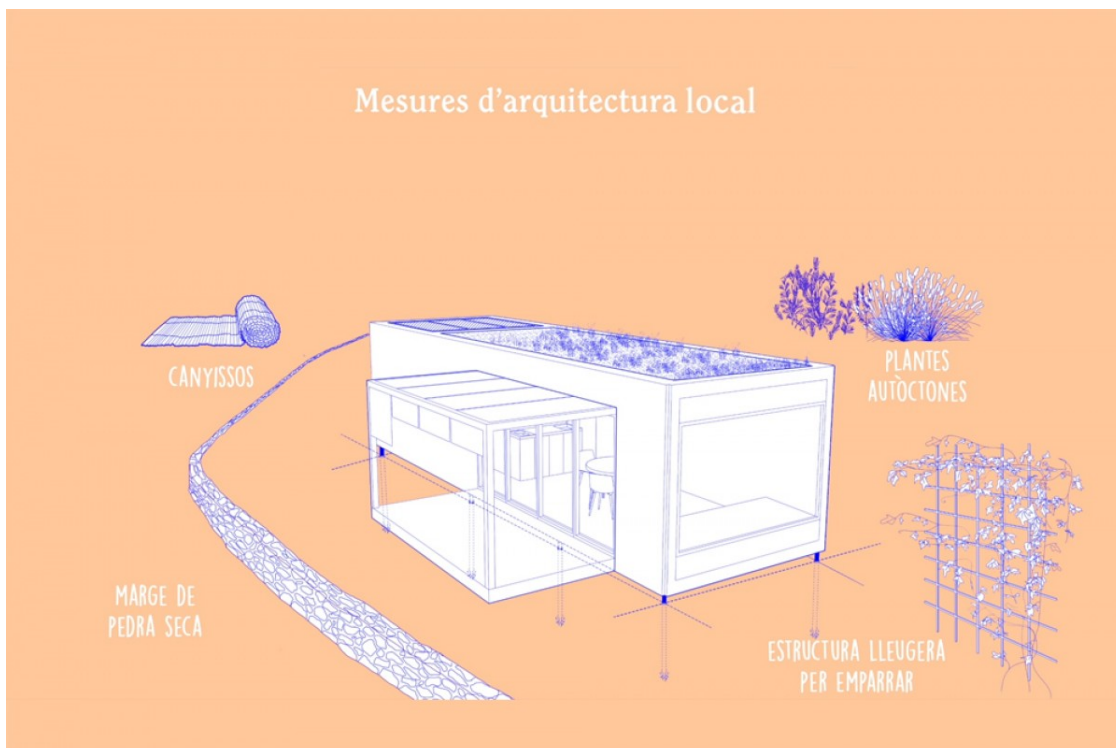
Els pavellons rurals son una construcció en sec que permet treballar amb sistemes preindustrialitzats des del taller "obtenint una millor gestió de tot el procés i afavorint l'economia circular: fent-lo més eficient, optimitzant despeses i recursos i reduint la petjada ecològica", defensen a Udeu arquitectura. "Ens plantejem treballar amb mesures passives i actives per augmentar l'eficiència energètica, assolint el consum mínim i garantint les condicions de confort màximes", diu Casanova. "L'adaptació al lloc d'aquest producte estandarditzat dona joc per utilitzar materials i elements propis de cada territori i establir vincles entre la construcció i el paisatge", comenta Ventosa. La idea de recuperar la reversibilitat que oferien la pedra seca o la tàpia hi és. I més allà de l'estètica, en el fons hi ha una voluntat "d'ampliar l'oferta per a un turisme de qualitat, sensible amb el territori, atret per un producte i una gastronomia locals i seduït per la desconexió en un emplaçament exclusiu i confortable". De fet, el projecte va més allà de l'habitatge per se, abraça una filosofia i una mirada necessàries, atenent a les noves circumstàncies i realitats de vida: "Si es creés una xarxa de pavellons rurals, es podria desenvolupar també una línia de mobiliari autòctona per a cada espai. A la Ribera d'Ebre, per exemple, podríem introduir-hi la pauma".

Arquitectura passiva. Foto: Estudi Udeu.

Arquitectura activa. Foto: Estudi Udeu.

Arquitectura local. Foto: Estudi Udeu.

Les idees bullen a Udeu arquitectura. La voluntat de donar valor als pobles amb inversions petites i privilegiant els paisatges la volen explorar fins al final. Identificar espais que puguin desenvolupar-se arquitectònicament dins de la figura legal dels masets i les masades i convertir-se en pavellons rurals on l'exclusivitat sigui el lloc i el gest respectuós d'habitar-lo, fugint de la rusticitat amb què s'ha vinculat l'arquitectura als pobles en els últims anys i assegurant que el sistema constructiu tingui una petjada mínima. Pensen en una construcció eficient, però també en un finançament ètic. Perceben l'interès creixent de retornar amb certa freqüència al món rural, però no sempre hi ha la possibilitat d'invertir-hi. Els pavellons rurals poden ser l'alternativa. I conviden a viure el paisatge des de dins i a mimetitzar-se amb les albaides i els capvespres, els camps de cultiu i el bosc. A respirar vida i bategar al ritme de l'entorn.